

POSTPARTUM KANAMA: TANIM, SINIFLAMA VE EPİDEMİYOLOJİ

1 BÖLÜM

DOI: 10.37609/akya.852.c491

Gülcan OKUTUCU ¹

|GİRİŞ

Postpartum kanama (PPK), obstetrik acil durum olup doğum sonrası gelişen aşırı maternal kan kaybını ifade eder. Modern perinatal bakım uygulamalarındaki gelişmelere rağmen, küresel çapta anne ölümlerinin ve morbiditesinin halen en önde gelen ve önlenabilir nedenlerinden biridir. Günümüzde tüm doğumların yaklaşık %5'ini komplike etmekte ve dünya genelinde maternal ölümlerin beşte birinin fazlasından sorumlu tutulmaktadır (1, 2). Doğum sonrası kanamaların yönetiminde erken tanı ve sınıflandırma, sağlık hizmetlerine erişim, uygun ve zamanında klinik müdahale maternal sağaltım için kritik öneme sahiptir.

|TANIM VE SINIFLANDIRMA

Postpartum kanamanın yaygın olarak kullanılan tanımı, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından bildirilmiş olan, doğumdan sonraki ilk 24 saat içinde 500 ml veya üzerinde olan kan kaybıdır (2, 3). Bununla birlikte, bazı obstetrik kılavuzlar PPK tanımı olarak, doğum sonrası ilk 24 saat içinde vajinal doğumda ≥ 500 ml, sezaryende ise ≥ 1000 ml kan kaybı eşiğini kullanmaktadır (4, 5). Ancak bu tanımlar, klinik açıdan yetersiz olabilir; zira kanama her zaman görünür olmayabilir ve kan toplama cihazlarındaki sıvı, amniyon mayi ile karışarak doğru miktarın saptanmasını güçleştirebilir (6). Ek olarak, gebelikte anemi veya hipovolemi varlığında az miktarda kan kaybının bile anne için hayati risk taşıyabilmesinden ötürü, günümüzde birçok klinik rehber güncel PPK tanım ve sınıflandırmaları hem kantitatif hem de semptomatik kriterlerle harmanlanmış durumdadır. Bu

¹ Op. Dr., Ankara Bilkent Şehir Hastanesi, Perinatoloji Kliniği, gulcanokutucu@gmail.com

Tablo 3. Dünya genelinde ülke ve bölgelere göre anne ölüm oranları ve PPK'nin rolü

Bölge/Ülke	Anne ölüm oranları (100.000 canlı doğumda)	PPK'nin rolü	İlişkili kaynaklar
Dünya geneli	~197	En sık neden (%27)	DSÖ, 2023 ⁽²⁾ UNICEF, 2023 ⁽¹⁴⁾
Sahra altı Afrika	~547	En sık neden	DSÖ, 2023 ⁽²⁾
Nepal	258	En sık neden (%46)	Vikipedi: Nepal'de doğum ⁽¹⁷⁾
Güney Asya	~182	En sık nedenlerinden biri	DSÖ, 2023 ⁽²⁾ LANCET, 2025 ⁽¹⁸⁾
Pakistan	154	En sık neden	DSÖ, 2023 ⁽²⁾
ABD	32.9*	Oran artış eğiliminde, ancak görece düşük	DSÖ, 2023 ⁽²⁾ CDC, 2022 ⁽¹⁹⁾
Türkiye	13.1	En sık neden (%48,2)	Türkiye Anne Ölümleri Raporu, 2021 ⁽¹⁵⁾ TNSA 2018 ⁽²⁰⁾
Fransa	11.8	Nadiren nedeni	Le Monde, 2024 ⁽²¹⁾
İngiltere	9.2	Nadiren nedeni	DSÖ, 2023 ⁽²⁾
Hollanda	6.7	Nadiren nedeni	DSÖ, 2023 ⁽²⁾
İsveç	4.4	Küresel olarak en düşük oran	DSÖ, 2023 ⁽²⁾

ABD, Amerika Birleşik Devletleri; CDC, Hastalık Kontrol ve Korunma Merkezleri; DSÖ, Dünya Sağlık Örgütü; PPK, postpartum kanama; TNSA, Türkiye Nüfus Sağlık Araştırması; UNICEF, Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu.

*Tüm eyaletler içerisindeki genel anne ölüm oranını ifade etmektedir.

KAYNAKLAR

1. Yunas I, Islam MA, Sindhu KN, et al. Causes of and risk factors for postpartum haemorrhage: a systematic review and meta-analysis. The Lancet. 2025;405(10488):1468-80. doi:10.1016/S0140-6736(25)00448-9
2. A roadmap to combat postpartum haemorrhage between 2023 and 2030: Geneva: World Health Organization; 2023. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.; 2023.
3. WHO Guidelines Approved by the Guidelines Review Committee. WHO Recommendations for the Prevention and Treatment of Postpartum Haemorrhage. Geneva: World Health Organization Copyright © 2012, World Health Organization.; 2012.
4. Wormer KC, Jamil RT, Bryant SB. Postpartum hemorrhage. StatPearls [Internet]: StatPearls Publishing; 2024.
5. Borovac-Pinheiro A, Pacagnella RC, Cecatti JG, et al. Postpartum hemorrhage: new insights for definition and diagnosis. Am J Obstet Gynecol. 2018;219(2):162-8. doi:10.1016/j.

- ajog.2018.04.013
6. Anger H, Durocher J, Dabash R, et al. How well do postpartum blood loss and common definitions of postpartum hemorrhage correlate with postpartum anemia and fall in hemoglobin? *PLoS One*. 2019;14(8):e0221216. doi:10.1371/journal.pone.0221216
 7. Practice Bulletin No. 183: Postpartum Hemorrhage. *Obstet Gynecol*. 2017;130(4):e168-e86. doi:10.1097/aog.0000000000002351
 8. Royal Australian and New Zealand College of Obstetricians and Gynaecologists. RANZCOG statement. Management of Postpartum Haemorrhage (PPH). 2017.
 9. Prevention and Management of Postpartum Haemorrhage: Green-top Guideline No. 52. *Bjog*. 2017;124(5):e106-e49. doi:10.1111/1471-0528.14178
 10. Leduc D, Senikas V, Lalonde AB. RETIRED: No. 235-Active Management of the Third Stage of Labour: Prevention and Treatment of Postpartum Hemorrhage. *Journal of Obstetrics and Gynaecology Canada*. 2018;40(12):e841-e55. doi:10.1016/j.jogc.2018.09.024
 11. Escobar MF, Nassar AH, Theron G, et al. FIGO recommendations on the management of postpartum hemorrhage 2022. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*. 2022;157(S1):3-50. doi:https://doi.org/10.1002/ijgo.14116
 12. Lagrew D, McNulty J, Sakowski C, Cape V, McCormick E, Morton CH. Improving Health Care Response to Obstetric Hemorrhage, a California Maternal Quality Care Collaborative Toolkit, 2022. [(Available from: <https://www.cmqqc.org/toolkits-quality-improvement/hemorrhage>)].
 13. Ghag K, Winter C, Draycott T. Obstetric emergencies. In: Arulkumaran S, Ledger W, Doumouchsis S, Denny L, editors. *Oxford Textbook of Obstetrics and Gynaecology*. Oxford: Oxford University Press; 2019. p. 363-6.
 14. Unicef, World Health O, United Nations Population F, et al. Trends in Maternal Mortality: 2000 to 2023. United Nations Maternal Mortality Estimation Inter-Agency Group; 2023.
 15. T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Anne Ölümleri Raporu (2015-2019): Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü; 2021 [(Available from: https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/Yayinlarimiz/Raporlar/Turkiye_Anne_Olumleri_Raporu_2015-2019.pdf)].
 16. Beylik U, Topaktaş G. TÜRKİYE SEZARYEN ORANI DURUM ANALİZİ VE POLİTİKA ÖNERİLERİ. *Jinekoloji-Obstetrik ve Neonatoloji Tıp Dergisi*. 2024;21(2):102-13. doi:10.38136/jgon.1482889
 17. Wikipedia c. Childbirth in Nepal: Wikipedia, The Free Encyclopedia; 2024 [updated 2024/07/21. (Available from: https://en.wikipedia.org/wiki/Childbirth_in_Nepal)].
 18. Cresswell JA, Alexander M, Chong MYC, et al. Global and regional causes of maternal deaths 2009-20: a WHO systematic analysis. *The Lancet Global Health*. 2025;13(4):e626-e34. doi:10.1016/S2214-109X(24)00560-6
 19. Hoyert DL. Maternal Mortality Rates in the United States, 2022. National Center for Health Statistics (NCHS); 2024.
 20. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri E. 2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması: Hacettepe Üniversitesi; 2019 [(Available from: http://www.sck.gov.tr/wp-content/uploads/2020/08/TNSA2018_ana_Rapor.pdf)].
 21. Le M. Maternal mortality: One woman dies every four days in France. 2024 2024/04/03.